

SKIZOFRENI

---

*Akaareqatigiitta
Lad os alle udvise gensidig tolerance*

Suliaq una Kalaallit Nunaanni 2021-imi eqqarsartaatsikkut tarnikkullu nappaatit pillugit innutaasunut paasititsiniaanermut suliniummut aqutsisoqatigiit suliaaraat. Suleqatigineqarpullu Tarnimikkut nappaatilinnut qitiusumik immikkoortortaqarfik, Sugisag aammalu Psykiatrifonden.

Skizofreni sunaana?

Skizofreni nappaataavoq eqqarsartaatsikkut, misigissutsinut malugisaatinullu sunniuteqartartoq, piviusoq allaanerusumik isigineqalertarmat, avatangiisinut aamma imminut nalilersornermut tunngatillugu. Skizofreni eqqarsartaatsikkut nappaataavoq, sakkortunerpaaffimmini perulunnartoq. Tarnikkut peruluk-kaani piviusoq allangortarpoq aamma piviusumik paasinnineq napparsimasumut qanigisaanullu paasiuminaassisarpoq.

Nappaatip ersiutai:

Skizofrenimi ersiutit nalinnaasut tassaapput:

- Takorruinerit / takusuusisarneq
- Piviusorsiuungitsunik takorluinerit
- Eqqarsaatit akornusersorneqarnerat eqqarsaatillu ujameriannerat aamma oqaatsit akornusersorneqarnerat
- Eqqissiviilliorneq sininnissamillu ajornartorsiuteqarneq
- Depressioneqarneq annilaanganerlu
- Malugisaatitigut immikkoortiterinissamut aamma soorlu nipit ungataaniittut immikkoortinnissaanut ajornartorsiuteqarneq
- Inussiorani imminut sammisuuneq aamma misigissutsikkut allangorarnerit
- Eqqaamanissamut, aallussinissamut ataatsimullu isiginninnissamut piginnaasat annikillinerat
- Inunnut allanut attaveqarnissamut ajornartitsineq
- Nammineq nappaatigisamik paasinninnissamut amigaateqarneq

Nappaat qanoq ineriartortarpa?

Skizofreni assigiinngitsorpassuartigut ineriartortarpaq. Nappaat arriitsumik ineriartorsinnaavoq arajutsinartumillu takkukkiartuaarluni, kisianni skizofreni aamma tassanngaannaq pilersinnaasarpaq, assersuutigalugu sakkortuumik pisoqarneranut atornerluinermulluunniit atatillugu.

Skizofreni assigiinngitsutigut ersertarpaq, ersiutaalu assigiinngitsumik allanngorartunik sakkortussuseqarlutik, soorlu eqqarsaatit tusaaneqarsinnaasarpur, piviusuunngitsunik tusaasuusisoqartarpaq, nipit tusaasat pissuserisamat uparuartuisut inummullu namminermut toqqaannartumik oqaluussisut. Piviusorsiuunngitsumik takorluugaqarnerusinnaavoq, soorlu pissutissaqanngitsumik malersorneqartutut misigaluni.

Nalinginnaasumiit ulluinnarni sorusussuseerunneq, inunnut allanut akuliusimajunnaarneq.

Ersiutaasut ataasiakkaat ersarissuusinnaapput, nappaatillu ingerlanerani saqqumineranilu sunnersinnaasarlugu, taamaammallu skizofreni immikkoortunut assigiinngitsunut agguarneqarsinnaavoq.

Skizofreneertut amerlanerit malersorneqarsorisarpur, piviusorsiuunngitsumik takorluugaqartarlutik, ataavartumik naalagarsiortinneqartutut misigisimasarlutik pingaartumik takusuusinerit ingammik tusaasuusinerit.

Hash-imik atornerluineq ersiutaasunut ajornerulersitsisarpaq akulikitsumillu takkuttarsinnaallutik.

Napparsimanerup ingerlanera killiffinut pingasunut agguataarneqarsinnaavoq. Illersornermut killinneq, napparsimanermut killinneq aamma tarnikkut peruloqqaarnerup kingornani ingerlaneq.

Illersornermut killinneq tarnikkut perululernerup tikillugu piffissamiippoq.

Illersornermut killikkaanni pissutsimigut eqqjissiviillioortoqartarpoq, annilaa-ngalluni puffajallunilu aamma nanertisimalluni. Immikkuulertoqartarpoq aamma inunnik allanik peqateqarnissamat ajornakusoortitsilluni. Sininnaveer-toqartarpoq aallussinissamullu ajornakusoortitsilluni. Immaqa eqqumiitsunik isumassarsiaqarluni imaluunniit allakajaanik soqutigisaqarluni. Avatangiisit allaanerusutut paasineqarsinnaapput ass. suusinnaasut isikkui allangorlutik, matserfik ulungasutut isikkoqarsinnaalluni imaluunniit qingaq angisoorujus-suulluni.

Tarnikkut perulunnerup saqqummernissaata tungaanut ersiutaasut amerlat-sikkaluttuinnartarput. Ersiutaasut assingi inuusuttuni amerlasuuni tarnikkut perulunnermik ineriartortitsinngitsuni illersornermut killiffimmiinneq taku-neqartartut. Taamaattumik siullerpaamik tarnikkut perulukkaanni tarnikkut perululernerup takkutilernera takujuminaassinnaasarpoq. Kisianni illersornermit ersiutaasut misigereersimagaanni kingornatigullu tarnikkut perululluni illersornermit ersiutaasut nutaat napparsimaqqinnermiit pisoqaqqilerneranut ilisarnaataapput. Taamalu piffissaq eqqorlugu katsorsaasoqarsinnaalluni napparsimanerullu ineriartornera allamut sangutillugu.

Napparsimanermut killinneq tarnikkut perulunnermik killiffiuvoq takorruineqartarluni / takusuusisararluni, piviusorsiuunngitsumillu takorluuinertaqarluni. Napparsimanermut killiffik qaammatialunniit ukiorpaalunni sivissussuseqarsinnaavoq.

Napparsimanermut killiffiusoq takorruinerit / takusuusisarnerit piviusorsior-nanilu takorluuinerit aallartikkaangata aallartittarpoq. Taava sukkanerpaamik katsorsarneqarnissamat pisariaqalertarpoq. Tarnikkut perululluni killiffiusup qanoq sivisutigisinnaasarnera pillugu skizofrenip suussusaaneranut apeqqu-taavoq aamma qanoq sakkortutigisumik eqqugaanerluni.

Tarnikkut perulunnerup siulliup kingorna ingerlaneq

Tarnikkut peruloqqaarnerup kingorna ingerlanerit allaanerujussuusinnaapput. Sisamararterutaasut missaat iluarsivittarput peqqissillutillu. Sisamararterutit missaat inuunerup sinnerani tarnikkut perulunnermiit ataavaartumik ersiute-qartarput anigorneqarsinnaanngitsumillu napparsimasarlutik. Sinneri piffissa-mi pisut akornganni tarnikkut perulunnermiit ersiutaasunik uteqattaartunik atugaqartarput, ersiutaasullu peersimasarlutik imaluunniit eqqissisimasarlutik.

Skizofreni qanoq takkutikulatigiva?

Innuttaasut 1 %-iata missaatut takkutikulatigaaq, tassa imaappoq Kalaallit Nunaanni inuit 500-rujut missaaniillutik, niviarsiaqqanut naleqqiullugit akulikinnerusumik nukappiaqqani takuneqarnerulaarpoq.

Inuusuttuunermi 20-vit aallartinneranni ukioqarluni napparsimaleqqaarnermiit nappaat nassaarineqartarpoq suussusersineqakkajuttarlunilu. Kalaallit Nunaanni misissuinerimi agguaqatigiissillugu 22-inik ukioqarluni nappaateqalertarneq takutipppaa.

Nappaatip suna pissutigaa?

Skizofrenip pissutaa tamakkiisumik sulii ilisimaneqanngilaq, kisianni qaratsap sualummik malussarissusaa pissutaagunarpoq, pissutsit avataaniit sunniutaasut nappaammik aallarniisnaasartut, soorlu misigisat sakkortuut, ajutoornerit, qanigisallu akornanni toqusoqarnera kiisalu atornerluineq ass. hash-imik. Kingornussaasinnaasarpog, angajoqqaajusut qatanngutilluunniit skizofreni-mik nappaateqarsimassappata nappaateqalersinnaanermut qaninnerusinnaalluni.

Nappaatip kinguneri:

Nappaat inooqatigiinnermut, aningaasaqarnermut namminerlu inuttut atukani sakkortuumik kinguneqartitsisinnaanera atassuteqarpoq, napparsimamut aamma ilaquttanut. Amerlasuut ilisarsisarnikkut ajornakusooruteqarput tassa imaappoq eqqaamanninnissamut nutaanillu ilinniarnissamut ajornartitsilluni kiisalu pilersarusiornissamut ataatsimullu isiginniinnarnissamut. Inuit allat paasinissaannut aamma ajornartinneqarsinnaavoq sumiinnerallu paasissallugu kiisalu isummap akerlianik oqaatigineqartoq quiasaarnerlu paasissallugit ajornakusoortillugit. Ersiutaasut isumaqarsinnaapput, allaat ulluinnarni suliasat, soorlu iganeq, mersernarsillutik. Inuit allat akornaniissinnaaneq ajornakusoortinneqarsinnaasarluni.

Ersiutaasut annikitsuusinnaapput, artornarsinnaapput imaluunniit innarlernarsinnaapput. Inuit ilai nammineersinnaasarpot, allamik ikiorneqarnissamut pisariaqartitsisarput allallu najugaqatigiiffinni ilinniarsimasunik sulisulerlutik najugaqartarlutik.

Katsorsaaneq

Katsorsaanerme amerlasuunik katsorsaariaaseqarpoq.

Nakorsaat.

Nakorsaammik katsorsaaneq amerlanerpaartaatigut tunngaviumik katsorsaatineqartarpoq. Nakorsaammik katsorsaaneq, ingammik takorruuinernut / tukusuusisarnernut piviusorsiuunngitsumillu takorluuinernut iluaqutaasartooq iisartagaavoq imaluunniit nakorsaat sap.ak. 2 – 4-rat allortarlugit kapitittarluni. Nakorsaatinik assigiinngitsunik peqarpoq assigiinngiaalaartunik sunniuteqartartunik. Inunnut ataasiakkaanut nakorsaatit qanganisaanerulaartut nakorsaatigigaanni akulikitsumik saniatigut akornuteqaataasinnaavoq, immikkut ittumik nakorsaatinik nakorsateqartariaqarlutik.

Nakorsaatit kisiisa atorlugit katsorsaasoqarsinnaanngilaq.

Tarnikkut inooqatigiinnikkullu katsorsaariaatsit.

Katsorsaariaatsinik assigiinngitsunik peqarpoq, pingaartumik katsorsaanerme oqaloqatigiinnerit.

Napparsimasup qanigisaasalu nappaammut paasisimasaqalernissaat pingaartuuvoq, tassa nappaateqarnermut atatillugu ingerlatamut pitsaernerpaamik paasinninniassammata. Nappaatigisamut paasinninnissamut ilinniartinneqarneq tunniunneqartarpoq, tamatumani peqqinnissaqarfimmi sulisut nappaammut nalunngisanik paasisimasanillu paasissutissiisarlutik. Nappaatigisamut paasinninnissamut ilinniartinneqarneq napparsimasup inuunerani nammineersinnaanissaanut isumalimmillu inuuneqarnissaanut pilersitsinissamut periarfissat annertunerulernissaat anguniarneqartarpoq. Nappaatigisamut paasinninnissamut ilinniartinneqarneq napparsimasumut qanigisaasunullu katsorsaanerup annerpaartaata ilagaa.

Katsorsartinnerup sukkanerpaamik aallartinneqarnissaa pingaarpoq, aamma nanginnissaq pinaveersaartinniarlugu katsorsaaneq ataavartumik ingerlatiinneqarnissaa pingaarpoq. Nappaatip sakkortunerulersinnaanera qaninnerulersarpoq nappaat nangeqattaaleraangat. Inuit tamangajammik sivirusumik nakorsaammik katsorsarneqarnissaminnut pisariaqartitsisinnaasarpur, inuunerullu sinneranuukkajulluni. Nakorsaammik annertussusiliinermi maannamut qanoq issutsimut tulluarsaanissaq pingaarpoq.

Skizofreni-mut nakorsaaitit timikkut nappaateqalersinnaanermut annertunerulersitsisinnaapput. Taamaattumik ukiut tamaasa misissortinnissaq nakorsamiit pisassaaq, napparsimasoq allatigut nappaateqarnersoq misissor-niarlugu.

Ikiaroonartunik, imigassamik hash-imillu aammalu allat ingalassimaarfigineqarnissaat pingaarpoq, pissutigalugu nappaammiiit ersiutaasut ajornerulersinnaammata, napparsimasumut qanigisaanullu ingalassimaarfiginngikkaanni sunniuteqarnerlussinnaammata.

Nappaatip pinarnerata nalaani unitsinneqarnissaaq pisariaqakkajuttarpoq. Ilaannikkut nammineq piumassuserinngisamik pinngitsaalisalluni unitsinneqarnissaaq pisariaqartarpoq.

Skizofreni Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaannut ilaavoq, isumaginninnikkut ikiorsiissutaasinnaasut assigiinngingitsut periarfissaallutik, skizofreneertoq inuunermik nalinginnaanerpaaffigisinnasaanut qaninnerpaamik inuuneqarsinnaaniassamat, suliffeqarluni sulisinnaajunnaarneriteqarluniluunniit aamma inuiaqatigiinni akuliusimaannar-nissaa siunertarlugu.

PEQQINNISSAQARFIIT:

Sumiiffik	AKUT Nal. 8-16	Nal. 16 kingorna
Aasiaat	89 22 11	89 22 11
Ilulissat	94 32 11	94 32 11
Ittoqqortoormiit	99 10 11	34 47 08
Kangaatsiaq	89 43 00	89 22 11
Maniitsoq	81 32 11	81 32 11
Nanortalik	61 32 11	61 32 11
Narsaq	66 12 11	66 12 11
Nuuk	344 112	344 112
Paamiut	68 12 11	68 12 11
Qaqortoq	64 22 11	64 22 11
Qasigianguit	91 12 11	89 22 11
Qeqertarsuaq	92 12 11	89 22 11
Qaanaq	97 10 11	94 32 11
Sisimiut	86 42 11	86 42 11
Tasiilaq	98 12 11	98 12 11
Upernavik	96 12 11	96 12 11
Uummannaq	95 12 11	95 12 11

POLITI: 70 14 48**TUSAANNGA: 80 11 80 / SMS 1899**

Kommune Qeqertalik	70 19 00
Qeqqata Kommunia	70 21 00
Kommuneqarfik Sermersooq	36 70 00
Avannaata Kommunia	70 18 00
Kommune Kujalleq	70 41 00

AAMMA ATTAVIGISINNAAVATIT:

Sugisaq · Tarnikkut eqqarsartaatsikkullu nap-parsimasut ilaqutaallu peqatigiiffiat sugisaq@sugisaq.gl

NIIK: Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat niik@niik.gl + niik.gl

Tilioq · Inuit innarluutillit illersuisuattut sulif-feqarfik: info@tilioq.gl + tilioq.gl

Allorfik · aangajaarniutinik atonerluiner-mut katsarsartinneq: allorfik.gl

AAMMA ATUARNEQARSINNAAPPUT:

psykiatrifonden.dk + peqqik.gl + sind.dk

DANISH
RESEARCH
FOUNDATION

NunaFonden

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

